

Marknads- och systemutveckling
Kristin Brunge

2018-10-10

2018/24

PROTOKOLL

Planeringsrådet möte 3/2018

Närvarande

Elisabet Norgren, Svenska kraftnät, ordförande

Kristin Brunge, Svenska kraftnät, sekreterare

Stefan Arnborg, Svenska kraftnät

Per Bengtsson, Ellevio AB

Carl Berglöf, Energiföretagen Sverige

Herlita Bobadilla Robles, Energimarknadsinspektionen

Annica Gustafsson (tillfällig ersättare för Anna Andersson), Energimyndigheten

Anton Grönkvist, E.ON Energidistribution AB

Stefan Stambej, Jämtkraft AB

Henrik Svensson, Uniper

Lennart Engström, Vattenfall Eldistribution AB

Per Norberg, Vattenfall Eldistribution AB

Lars Joelsson, Vattenfall AB

Sophie Balint, Svenska kraftnät (punkt 6)

Amelie Gottfridsson, Svenska kraftnät (punkt 7)

Anders Ek, Svenska kraftnät (punkt 7)

Therese Fahlberg, Svenska kraftnät (punkt 8)

Per Wikström, Svenska kraftnät (punkt 8)

Anmäld frånvaro

Mattias Wondollek, Svensk Vindenergi

Erik Thunberg, Svenska kraftnät

Tid

2018-10-10 klockan 10.00–15:30

Plats

Mötet hölls på Svenska kraftnäts huvudkontor på Sturegatan 1 i Sundbyberg.

1. Godkännande av dagordningen

Ordförande Elisabet Norgren hälsade välkommen och presenterade dagordningen som godkändes av Planeringsrådets medlemmar.

Önskemål om att delge eventuella lärdomar från skogsbranden orsakad av nedriven ledning i Östhammars kommun i augusti framfördes, vilket lades till som övrig fråga.

2. Föregående mötesprotokoll

Protokollet godkändes och lades till handlingarna.

3. Status för Nätförstärkningslån

Stefan A presenterade aktuell status för nätförstärkningslånen. Inga nya förfrågningar har inkommit sedan förra mötet. Fyra lån är beviljade i dagsläget och för vindkraftsprojektet vid Markbygden har utbetalningar påbörjats. Kort reflektion i rådet om varför inte fler förfrågningar kommer in. Det kan bero på att behovet inte är lika stort nu som vid tidpunkten när nätförstärkningslånen utreddes, då kallat tröskeeffekt lån. Samarbetet nätägare – vindkraftprojektör har blivit mer etablerat och merparten av vindkraftsprojekten finansieras idag utan nätförstärkningslån.

4. Statusuppdatering av nätkoder inom ENTSO-E

Stefan A informerade om status för arbetet med nätkoder på Svenska kraftnät, se bilaga 1. Regeringen har ännu inte uppdaterat förordningen om systemansvar som ska peka ut en ansvarig myndighet för anslutnings- och driftkoderna. [Efter mötet har framkommit att regeringen har tagit beslut, se SFS 2018:1568]. Svenska kraftnät arbetar utifrån att systemansvarsförordningen kommer peka ut Energimarknadsinspektionen som ansvarig myndighet. Återstår för Svenska kraftnät att hålla samråd kring kravbild för förbrukningsflexibilitet i enlighet med DCC-koden. Alla tjänster för förbrukningsflexibilitet som omnämns i DCC-koden finns inte idag såsom tjänster i Sverige.

Herlita presenterade Energimarknadsinspektionens pågående arbete och tidplan för nätkoderna RfG, DCC, HVDC, SO och ER, se bilaga 2. En del återkoppling som inkommit efter samråden om generellt tillämpliga krav enligt RfG, visar på missförstånd mellan vad som står i förordningen och vad som står i föreskriften. Herlita betonade vikten av att ha kännedom om förordningen och att det inte räcker att känna till föreskrifterna. Bestämmelser om undantag finns i förordningen. Kriterier för undantag togs av Energimarknadsinspektionen under 2016/2017 i enlighet med förordningen (dessa finns på ei.se). Flera remissinstanser önskar få undantag inskrivna direkt i föreskrifterna men det finns juridiska aspekter som måste beaktas.

5. Långa handläggningstider

Elisabet presenterade status för inkomna ansökningar och vad som görs för att korta handläggningstider för utredningar, se bilaga 3, enligt önskemål från Per B.

Många ansökningar kom in i december 2017 och alla har inte hunnit tilldelas en handläggare. Dessutom finns en backlogg sedan tidigare. Majoriteten av de nya ansökningarna, sett till effekt, innefattar havsbaserad vindkraft vilket sannolikt beror på förslaget om att slopa anslutningsavgiften. Ansökningar om ökade uttagsabonnemang till följd av etablering av nya industrityper, som serverhallar och batterifabriker, ökar sedan ett par år tillbaka från att tidigare varit sällan förekommande.

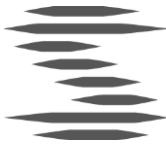
Merparten av pågående ansökningarna med långa handläggningstider återfinns i norra Sverige vilket delvis beror på att Svenska kraftnät avvaktat att påbörja dessa tills NordSyd-systemutredningen färdigställts (utredningen presenterades på Planeringsrådsmöte 2, 30/5-18). Det finns ingen lagstadgad gräns för hur länge en ansökan får läggas på is, men Svenska kraftnät har satt intern deadline 12 månader för utredning.

Mått i effektuttag/inmatning varierar ansökningarna stort år från år. Eftersom hänsyn behöver tas till pågående utredningar och förändringar i kraftsystemet blir de enskilda utredningarna mycket komplexa med långa utredningstider som följd. Av de utredda och beviljade ansökningarna sedan 2013 har 60 procent inte lett vidare till konkreta projekt hos aktören. Med tanke på detta undrade Per N om Svenska kraftnät försöker identifiera dubletter av projekt, där samma verksamhet söker tillstånd på flera platser samtidigt. Elisabet menar att en dialog förs med aktörerna om detta.

För att minska handläggningstiderna genomförs just nu effektiviseringar och anpassningar av investerings- och anslutningsprocessen. Framförallt ska flera moment göras parallellt istället för sekventiellt vilket leder till att tiden mellan att en utredning startar till att beslut kan tas kortas. Ambitionen är att intentionsavtalet ska avskaffas. Eventuellt nya krav på samhällsekonomiska lönsamhetsbedömningar från Energimarknadsinspektionen leder till att en del arbete behöver göras tidigare i processen innan projekten går upp till styrelsen för beslut.

Per B skulle gärna se en tidig respons från Svenska kraftnät som indikerar om anslutning är möjligt överhuvudtaget. Elisabet meddelade att det är omöjligt att veta exakt vart det finns anslutningsmöjlighet och inte på grund av att kraftsystemet hela tiden förändras. Svenska kraftnät har dock övergripande kunskap över vilka regioner där kapacitetstaket är uppnått eller riskerar att bli det inom kort (se även punkt 9 i agendan). Det går bra att höra av sig direkt till Elisabet eller till den utsedda handläggaren om sådan finns för att få ett indikativt svar.

Svenska kraftnät har förändrat arbetssättet på enheten som utreder ansökningar. Enheten har delats upp geografiskt i tre grupper; nord, mitt och syd, med en gruppleddare för varje område. Genom att gruppera ansökningarna i kluster med fler utredare minskar personberoendet. En annan åtgärd som inte påverkar utred-

ningstiden men det totala projektgenomförandet är att samrådsprocessen förändras så att bland annat enbart ett publikt samråd anordnas (första samrådet blir enbart med kommun och länsstyrelser).

6. Tarifföversynen

Sophie Balint informerade om arbetet med översynen av tariffstrukturen, se bilaga 4. Thema Consulting Group har upphandlats för att utföra tarifföversynen som kommer att påbörjas i oktober 2018 och slutföras under första halvåret 2019. En referensgrupp till projektet har tillsatts av medlemmar från Planeringsrådet och Elmarknadsrådet.

7. Realtidsdataprojektet

Anders Ek och Amelie Gottfridsson informerade om realtidsdataprogrammet som består av 8 projekt, se bilaga 5. Behovet av realtidsmätvärden är stort både för att kunna upprätthålla driftssäkerheten och för att uppfylla nätkodskraven för SO GL, RfG och DCC. Det blir allt svårare för balanstjänsten att hålla frekvensen inom bestämda ramar bland annat på grund av ökad andel vindkraft i systemet. Därför är det av stor vikt att kunna veta i realtid hur produktionen och elanvändningen ser ut. Det innebär att Svenska kraftnät har behov av en utökad mängd realtidsmätvärden från nätägare och producenter.

Ett av projekten innebär att tolka nätkoderna och ta fram en metod för insamling av den utökade mängden realtidsmätvärden med tillhörande strukturinformation. Herlita förtydligade att Svenska kraftnät har presenterat upplägget och tidsplanen för realtidsdataprojektet för Energimarknadsinspektionen, men att det är Energimarknadsinspektionen som beslutar hur den slutgiltiga lösningen ska se ut efter det att Svenska kraftnäts förslag varit ute på samråd.

Ett projekt avser att ta fram en ny trådlös kommunikationslösning eftersom det, med den nuvarande insamlingsmetoden med fasta fiberförbindelser, blir svårt att nå alla anläggningar som omfattas.

Ett annat av projekten innebär att ta fram en estimeringsmetod för saknade mätvärden och frågan kom upp i rådet varför en viss del data aldrig mäts/rapporteras in. Realtidsmätning kommer att krävas för produktionsanläggningar som är större än 1,5 MW, produktionen från mindre anläggningar kommer att estimeras. Främst är dock avsikten att använda metoden vid tillfälliga fel på utrustning eller kommunikation och då är det viktigt att mätdata istället kan estimeras för att få en så bra bild av läget som möjligt.

De insamlade mätvärdena kommer hanteras av SODA (Svenska kraftnäts Operativa Datalager och Analysverktyg). För att mätvärdena skall kunna utnyttjas behövs viss strukturinformation utöver mätvärdena, produktionstyp, elområde, tillhörande reglerobjekt med mera. Ett av projekten etablerar ett strukturdatasystem för

den typen av information. Detta system kommer också att ha ett web-gränssnitt för de externa mätvärdesleverantörerna, för att underlätta och säkerställa kvaliteten på informationen. Detta regleras av riktlinjerna i nätkoden KORRR.

8. Driftsäkerhet mot regionnät

Therese Fahlberg och Per Wikström informerade om pågående arbetet om driftsäkerhet mot regionnätet. Kraftsystemet står inför stora utmaningar och det krävs samarbete mellan Svenska kraftnät och regionnätbolagen för att kunna lösa problemen.

9. Regionala kapacitetsutmaningar

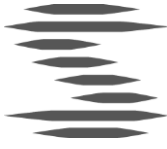
Elisabet presenterade, enligt önskemål från Lars, hur Svenska kraftnät ser på regionala kapacitetsutmaningar i stamnätet och hur planen ser ut för att utnyttja systemet optimalt samt vilka instanser som jobbar med detta se bilaga 6.

Ökad elanvändning har föranlett kapacitetsbegränsningar i vissa regioner. Carl anmärkte att Mälardalens Energi i Västerås samtidigt planerar att avveckla kapacitet i kraftvärme. Elisabets kommentar är att kommuner måste börja tänka effekt och inte bara energi.

Styrning i denna fråga har nu formaliserats på Svenska kraftnät och Elisabet presenterade flera fokusområden. Bland annat analyseras om högttemperaturlinor skulle kunna möjliggöra mer kapacitet. En osäkerhet gällande detta, som Energi marknadsinspektionen behöver ge besked om, är om samma koncession kan användas om de befintliga linorna byts ut till högttemperaturlinor.

Diskussion i rådet om riksintresseverket, det vill säga möjlighet att utse riksintresseområden och om detta skulle kunna tillämpas för elledning. Annica förklarade att Energimyndigheten är riksintressemyndighet för Energiproduktion och Energidistribution men att det i dagsläget inte har tagit något beslut om riksintressen för energidistribution. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, är riksintressemyndighet för totalförsvarets civila del och de har nu ett pågående arbete för att identifiera möjliga riksintressen. En remiss är ute där MSB begär in uppgifter om områden som kan vara aktuella som riksintressen och där är energiförsörjning ett område som särskilt omnämns.

Vidare berättade Annica att Energimyndigheten möter samma frågeställningar som Elisabet presenterat. Energimyndigheten har fått ett regeringsuppdrag "Sektorsstrategier för energieffektivisering" och en av strategierna rör robust och flexibelt energisystem där kopplingen mellan energi- och effekteffektivisering kan beröras. Svenska kraftnät samarbetar gärna i dessa frågor och välkomnar kontakt. Någon samordningsansvarig finns inte idag, så viktigt att frågorna drivs på från olika håll.

10. Cigré

Per N rapporterade från arbetet inom Cigré och konferensen i Paris 28-29 augusti. Koppling mellan leukemi och svaga magnetfält blir svagare och svagare ju mer forskning som bedrivs. Branschen behöver nå ut med denna information då det finns mycket förutfattade meningar och rädsla som kan vara obefogad rörande magnetfält.

Lars berättade att i C5 var ett av ämnena mikronät och hur de kan integreras i elmarknaden. Införandet av mer batterier diskuterades samt frågeställningen om vem som kommer vilja investera när marginalvärdet för el är noll.

På det stora hela var konferensen mycket bra och väl genomförd. Cigré ger en bra översyn om vad som händer och vilka frågor som är aktuella. Föreläsarna är välrenommerade och ämnena mycket intressanta. Per N, rekommenderar starkt att delta på Cigré om möjlighet ges.

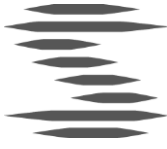
Mattias Jonsson, Svenska kraftnät, har som ambition att återkomma med en kort sammanfattning om deltagandet i C1 till nästa planeringsrådsmöte.

Per N nämnde att en teknisk handbok som utförligt behandlar Dynamic Line Rating (DLR) samt termisk uppgradering för närvarande är ute på remiss.

11. Övriga frågor

Per N, redogjorde från den händelse i augusti som orsakade en skogsbrand i Östhammars kommun. En 70 kV ledning löser ut definitivt, dock i maskat system så att försörjningen kan upprätthållas medan orsaken till felet eftersöks. Personal skickas ut och ett fel hittas i en station som bedöms vara anledningen till att ledningen löst ut. Efter att ha åtgärdat felet meddelas driftcentralen. Ledningen slås till men löser ut igen med kvarstående fel.

Det visar sig senare att det primära felet inte var i stationen utan en skogsmaskin som rivit ned en faslina och som orsakat en brand som skogsmaskinisten lyckas släcka. I samband med återinkopplingen uppstår en ny brand. Vattenfall hade inte informerats om arbetet i förväg och Driftcentralen hade ej heller fått besked om att ledningen var nedriven. Däremot hade ett telefonsamtal om nedriven ledning inkommit till Vattenfall Kundenservice en stund efter påkörningen men det var otydligt formulerat och pekade mot en plats långt ifrån aktuella ledningar.

12. Frågor att diskutera på nästa möte

Följande ämnen är på förslag till dagordning för nästa möte:

- > Svenska kraftnäts nya inriktning för Sveriges elberedskap
- > Kort om arbetet med betydelseklassningar
- > Information om projektet nätmodell databas
- > Svenska kraftnäts arbete med Dynamic Line Rating
- > Presentation av Svenska kraftnäts nya organisation

Eftersom den stående punkten ”Aktuella utredningar och projekt” utgått de två senaste mötena kommer denna prioriteras till nästa möte.

13. Kommande möten

- > Möte 4/2018: 12 december
- > Möte 1/2019: 7 mars

Samtliga möten hålls på Sturegatan 1 i Sundbyberg, klockan 10:00-15:30 om inget annat meddelas.

Justeras

Vid protokollet

Elisabet Norgren

Kristin Brunge